

Ekstern evaluering av prosjekt Bedre Lokal Beredskap fase I og II

Presentasjon av sluttrapport og hovedfunn

Agenda

- **Om oppdraget og vår tilnærming**
- Rapportstruktur og utdrag av prosjektevalueringer
- Evaluering av effektene av prosjekt BLB
- Evaluering av BLBs organisering, struktur og videre arbeid
- Avsluttende refleksjoner og anbefalinger

Om oppdraget

Evalueringsens hovedformål er å vurdere effektene av prosjektstøtten som er gitt av Gjensidigestiftelsen til FORF sine aktiviteter for å bedre lokal beredskap vurdert opp mot målet «*Redde mennesker fra død eller skade*». I oppdraget er det spesifisert at vi skal vurdere

1. Hvorvidt prosjekts hvorvidt prosjektstøtten fra Gjensidigestiftelsen har gjort den frivillige redningstjenesten bedre i stand til å løse sitt samfunnsoppdrag, som kortfattet er dette: *Redde mennesker fra død eller skade* og;
2. hvorvidt dette har blitt gjort på den mest hensiktsmessige og effektive måten med tanke på samfunnseffekt.

Overordnet evalueringsmodell

Evalueringsmodell

Relevans: Er de gjennomførte tiltak og aktiviteter i tråd med målsetningene?

Effekt: Hvilke effekter, positive eller negative, oppstår som følge av tiltaket?

Effektivitet: Kunne man oppnådd tilsvarende eller bedre resultater med lavere eller tilsvarende ressursbruk og/eller en annen innretning/organisering?

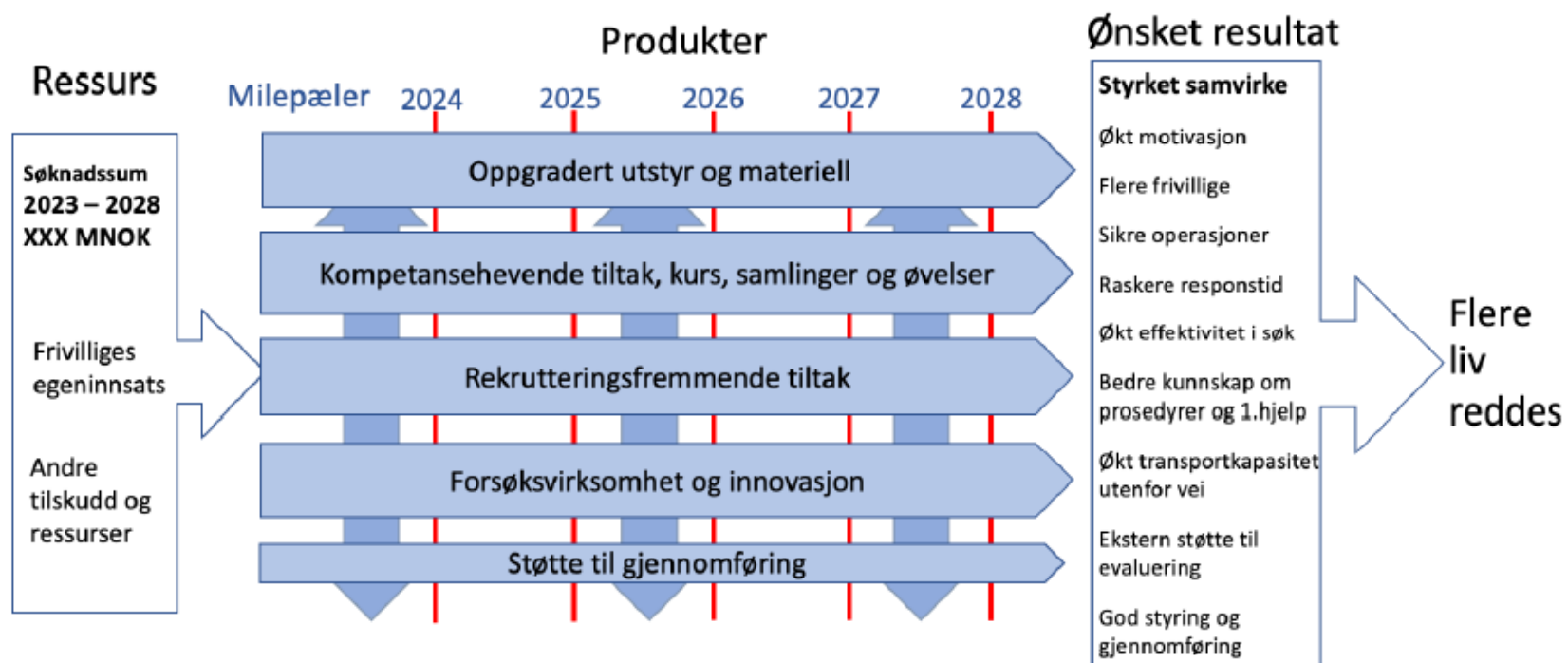
Veien fremover: Tiltak og justeringer som kan bidra til å bedre effekt og effektivitet fremover

Oppdragets evalueringsspørsmål

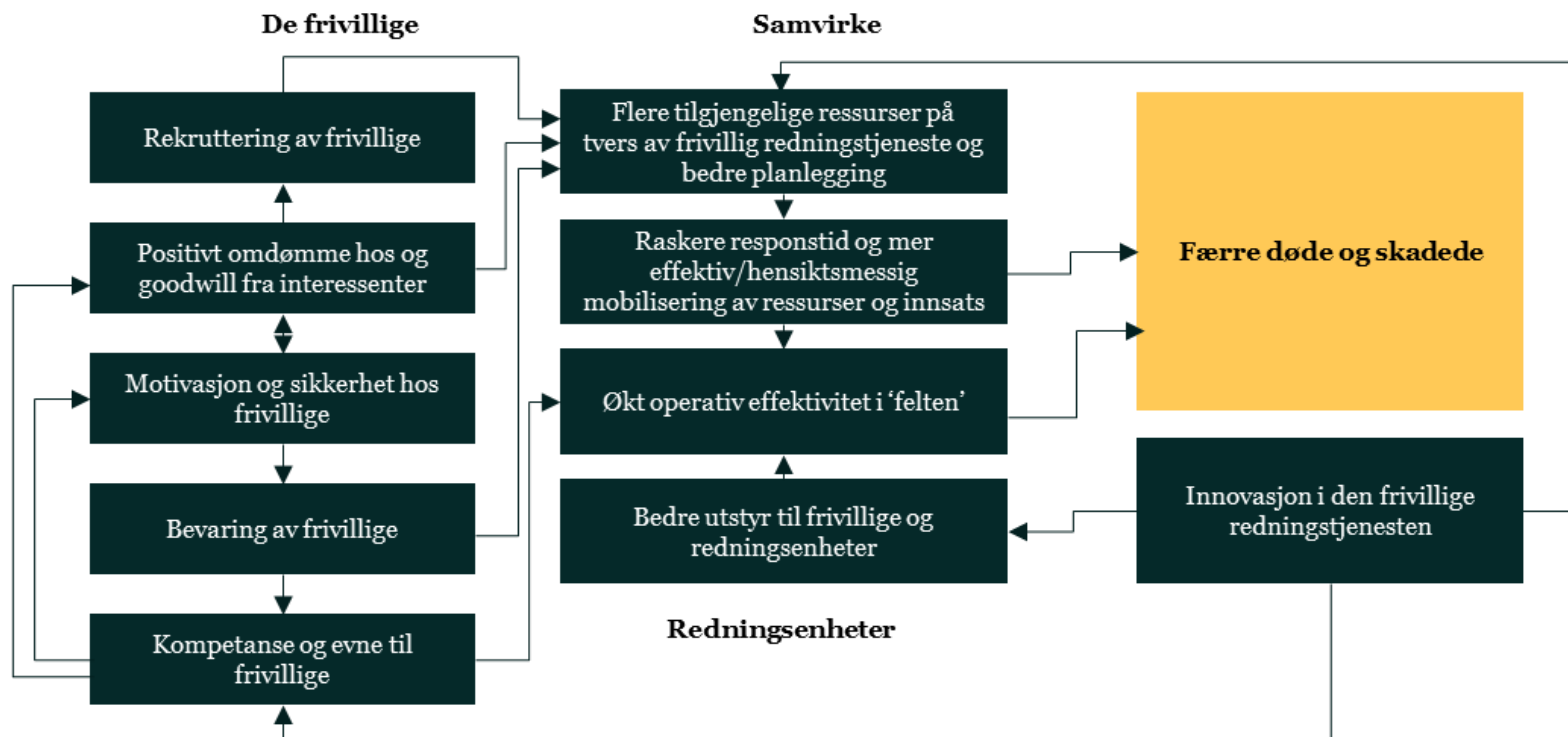
hvorvidt prosjektstøtten fra Gjensidigestiftelsen har gjort den frivillige redningstjenesten bedre i stand til å løse sitt samfunnsoppdrag, som kortfattet er dette: *Redde mennesker fra død eller skade*

hvorvidt dette har blitt gjort på den mest hensiktsmessige og effektive måten med tanke på samfunnseffekt

Litt om effekter...

... og hvordan de henger sammen

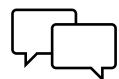

Informasjonskilder

Dokumentstudier, herunder

- «What if II - De frivillige rednings- og beredskapsorganisasjonens rolle i dagens samfunn». Utgitt av Nasjonalt Redningsfaglig Råd, desember 2018.
- «Fremtidens frivillige beredskap». Utgitt av Norges Røde Kors.
- NOU 2023:17. «Nå er det alvor.» (Særlig kapittel 22 og 23 som omhandler den offentlige og frivillige redningstjenesten).
- Dokumentasjon om BLB fra FORF, herunder sluttrapporter, prosjektbeskrivelser m.m.

Intervjuer om den frivillige redningstjenesten

Intervjuer med hovedredningssentralen, Gjensidigestiftelsen og FORF om organisering av den frivillige redningstjenesten og bidraget til prosjekt BLB.

Semistrukturerte dybdeintervjuer med frivillige, herunder med særlig kjennskap til BLB

I dialog med FORF sin administrasjon har vi identifisert informanter i den frivillige redningstjenesten med særlig kjennskap til prosjekter i BLB som har kunnet uttale seg om (forventede) effekter og mål knyttet til enkelte prosjekter. Totalt har vi gjennomført 15 intervjuer med 19 informanter fra den frivillige redningstjenesten.

Gruppeintervju og uformelle intervjuer på FORF-seminaret

To større gruppeintervjuer/workshops med henholdsvis LRS-representanter og ledere i medlemsorganisasjoner, med fokus på å diskutere og vurdere gjennomføring og effekter av BLB i plenumsdiskusjoner. Videre ble det gjennomført om lag 10 korte intervjuer med ulike deltakere i løpet av FORF-seminaret i pausene mellom det faglige opplegget.

Spørreundersøkelser

Spørreundersøkelse til medlemsorganisasjoner og representanter fra lokale redningsfaglige forum - 69/161 svar (43%)

Spørreundersøkelse til innsatsledere, operasjonsledere og andre fra politiet med fagansvar søk og redning - 29/54 svar (54%)

Agenda

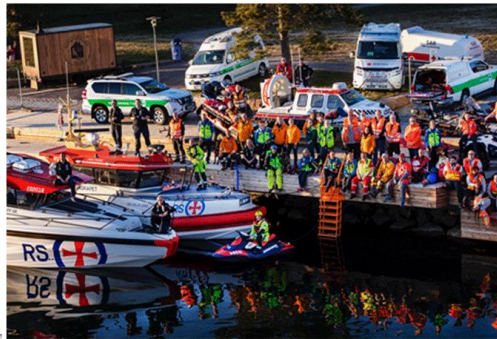
- Om oppdraget og vår tilnærming
- **Rapportstruktur og utdrag av prosjektevalueringer**
- Evaluering av effektene av prosjekt BLB
- Evaluering av BLBs organisering, struktur og videre arbeid
- Avsluttende refleksjoner og anbefalinger

Rapportstruktur

RAPPORT

EVALUERING AV PROSJEKT BEDRE LOKAL BEREDSKAP FASE 1 OG 2

Av Kaja Huseeth-Gjøl, Caroline Vinther, Emira Sopi og Glenn Widenhøder
Menon-publikasjon Nr. [Nummer]

2025

Sammendrag

1 Innledning og leseveiledning

2 Om den frivillige redningstjenesten og prosjekt Bedre Lokal Beredskap

2.1 Redningstjenesten spiller en viktig rolle for beredskapen i Norge

2.2 Redningstjenesten som et samvirke mellom aktører

2.3 Rollen av frivillig innsats i redningstjenesten

2.4 FORFs rolle i den frivillige redningstjenesten og deres medlemsorganisasjoner

2.5 Prosjekt Bedre Lokal Beredskap

3 Evalueringsmodell og metodisk tilnærming

3.1 Evalueringsmodell

3.2 Analytisk rammeverk for effektvurdering

3.3 Prosjekt- og organisasjonsperspektivene

3.4 Metodisk tilnærming

4 Perspektiver på den frivillige redningstjenesten

4.1 Utfordringsbildet den frivillige redningstjenesten står ovenfor

4.2 Status hos og utvikling i den frivillige redningstjenesten

5 De frivilliges vurdering av BLBs nasjonale prosjekter

5.1 Nødnett

5.2 Personlige utstyrspakker, uniformer og profilering

5.3 Felles aksjonsstøtteverktøy

5.4 Nettbrett og mobiltelefoner

5.5 Nasjonal redningsskole

6 De frivilliges vurdering av BLBs mindre pilot- og innovasjonsprosjekter

6.1 Kommandobil

6.2 Regionale utstyrspakker – en beredskapshenger

6.3 Springsteknologi

7 De frivilliges vurdering av øvrige regionale- og organisasjonsspesifikke prosjekter

7.1 Utstyrspakker til flytjenesten

7.2 Sambandsutstyr i grotter

7.3 Forebygging og sikring i vertikale grotter

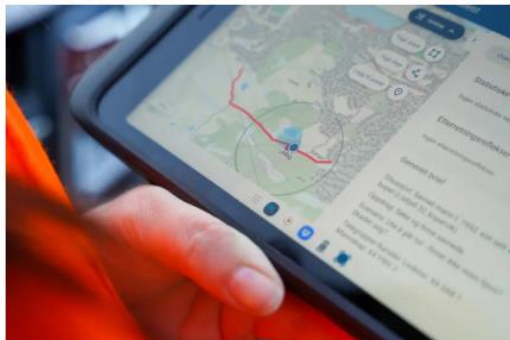
8 Evaluering av effektene av prosjekt Bedre Lokal Beredskap

9 Evaluering av BLBs organisering, struktur og videre arbeid

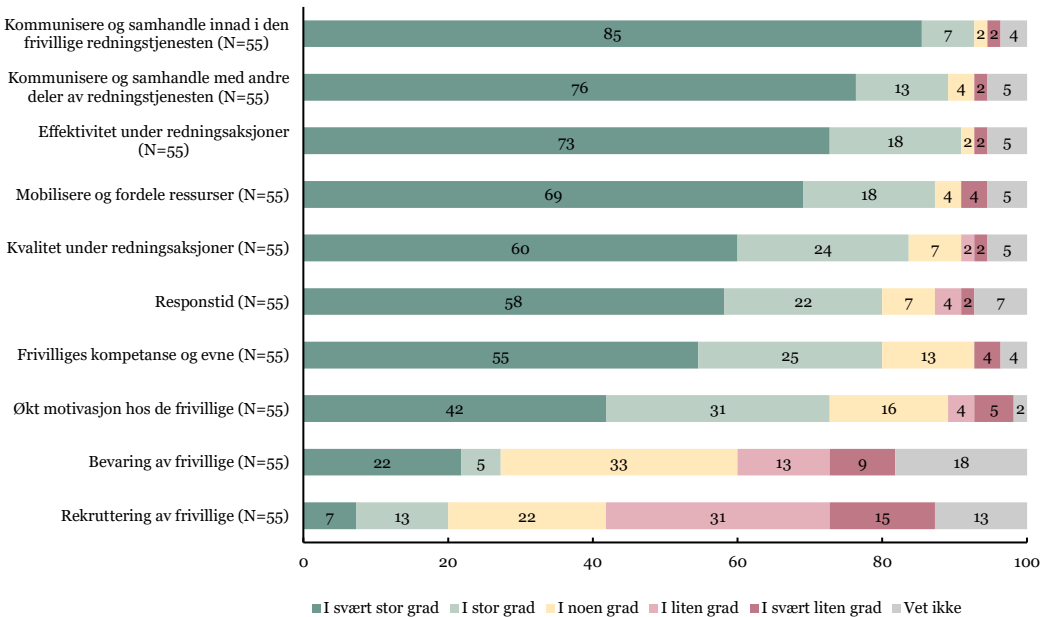
10 Avsluttende refleksjoner og anbefalinger

De frivilliges vurdering av BLBs nasjonale prosjekter | Felles aksjonsstøtteverktøy

- Vesentlige effekter knyttet til samhandling og kommunikasjon
- BLB utslagsgivende for fremskyndning av prosjektet

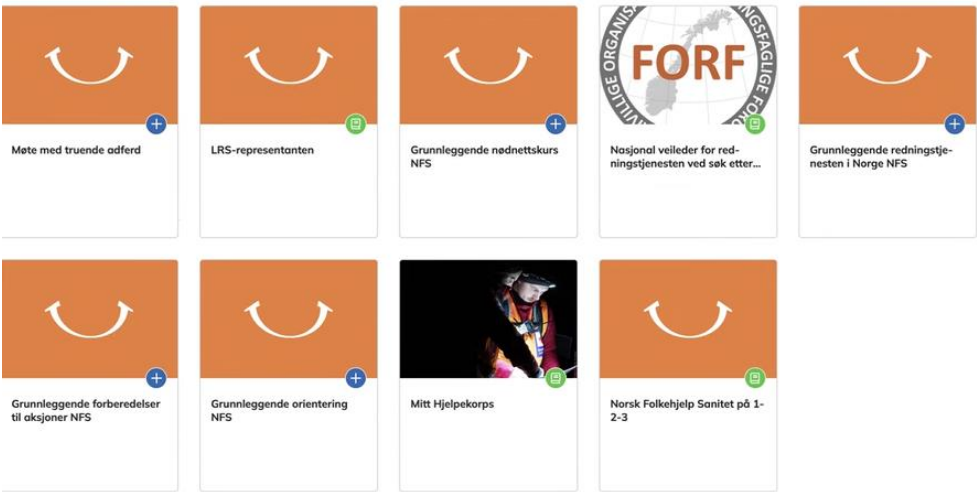

Hvilken grad respondentene vurderer at Felles aksjonsstøtteverktøy har bidratt, eller kommer til å bidra, til ulike effekter, i prosent.

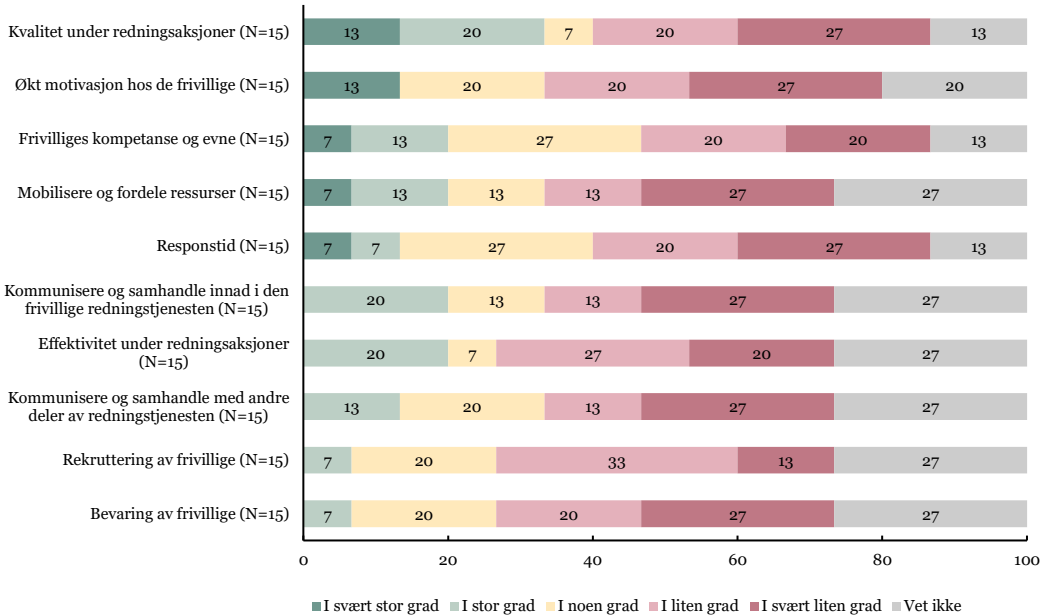

De frivilliges vurdering av BLBs nasjonale prosjekter | Nasjonal redningsskole

- Få effekter som har materialisert seg, men forventede effekter knyttet til kvalitet og motivasjon, samt kostnadsbesparelser

Hvilken grad respondentene vurderer at Nasjonal redningsskole har bidratt, eller kommer til å bidra, til ulike effekter, i prosent.

Agenda

- Om oppdraget og vår tilnærming
- Rapportstruktur og utdrag av prosjektevalueringer
- **Evaluering av effektene av prosjekt BLB**
- Evaluering av BLBs organisering, struktur og videre arbeid
- Avsluttende refleksjoner og anbefalinger

Gjensidigestiftelsens støtte har vært utslagsgivende for (raskere) iverksettelse av majoriteten av aktivitetene i prosjekt BLB.

- Spesielt vurderer vi at de nasjonale prosjektene som involverer og påvirker på tvers av organisasjonene, samt innovasjonsprosjekter, ikke ville blitt iverksatt uten en helhetlig satsing med tilhørende midler.
- Der utslaget av BLB er mindre entydig er for prosjekter og midler knyttet til innkjøp av utstyr og uniformer. Med all sannsynlighet ville noe av innkjøpene av utstyr og uniformer kunne blitt finansiert av organisasjonene selv eller via andre tildelinger.
- I hvilken grad BLB og den tilhørende finansieringen har vært utslagsgivende for effekter, har nok også en sammenheng med organisasjonene de treffer. Det er stor variasjon i medlemsorganisasjonenes størrelse, kapasitet og apparat, som gir varierende evne til å egenfinansiere, men også søke ekstern finansiering.

Prosjektene, og at de er samlet under *Bedre Lokal Beredskap* som en felles satsing, bidrar til samarbeid, dialog og felles identitet på tvers av organisasjonene i den frivillige redningstjenesten, som ellers ikke ville funnet sted.

- For det første bidrar regionale midler til de lokale redningsfaglige forumene, som i hovedsak går til organisering av felles øvelser og aktiviteter på tvers av medlemsorganisasjonene lokalt.
- Den viktigste bidragsyteren til samarbeid og dialog er imidlertid ikke prosjektene i seg selv, men dialogen rundt dem, hvor organisasjonene, sentralt og lokalt, har blitt 'tvunget' til dialog og samarbeid for å enes om hvilke utfordringer som skal prioriteres, og hvordan.

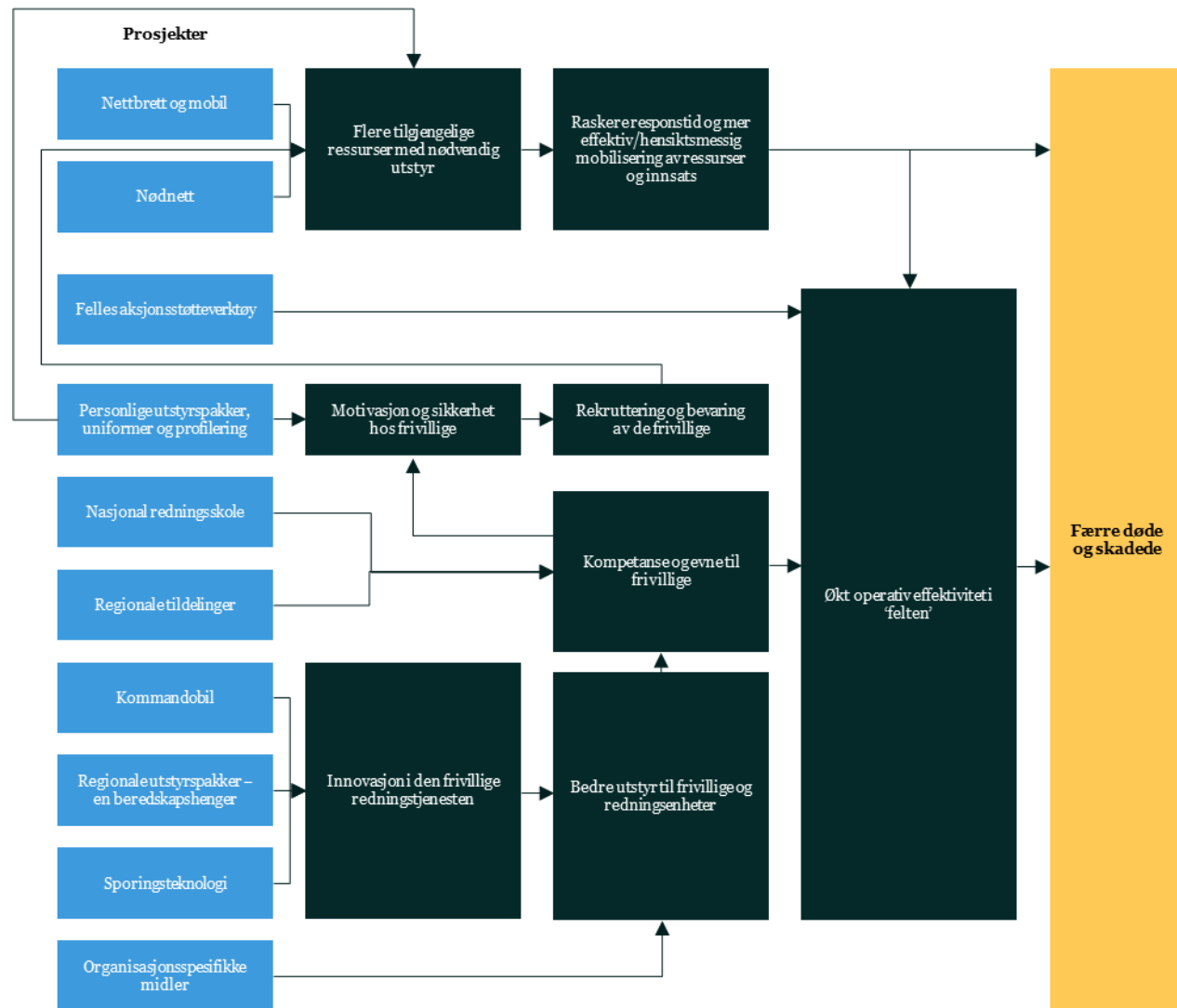
Prosjekt BLB har bidratt til økt finansiering fra Gjensidigestiftelsen sammenlignet med det som ble tildelt før

- Fra Gjensidigestiftelsen sitt perspektiv har det vært et ønske å bidra til et helhetlig løft av den frivillige redningstjenesten ved å fokusere på innovative prosjekter, fremfor utelukkende grunnfinansiering til drift.
- Dette strategiske valget kan oppleves som en nedgang i finansiering for enkelte organisasjoner, ettersom mye av midlene er rettet mot innovasjons- og utviklingsprosjekter.
- Den totale finansieringen fra Gjensidigestiftelsen gjennom BLB i sum vært høyere, i størrelsesorden av dobling, sammenlignet med tidligere.

Prosjekt BLB bidrar til rednings- tjenestens evne til å redde mennesker fra død eller skade, gjennom en rekke mekanismer.

- På tvers av respondentene vi har spurt i den frivillige redningstjenesten, vurderer 75 prosent at BLB i stor eller svært stor grad har bidratt til en mer effektiv redningstjeneste.
- I tillegg til den helhetlige vurderingen av BLB, har vi kartlagt flere direkte effekter som de frivillige har erfart som følge av ulike prosjekter og aktiviteter. Sammenhengen mellom disse og det overordnede målet er illustrert til høyre.

Effektene av prosjektene i BLB har veldig ulik natur og omfang, og dette bør hensyntas i videre styring av BLB

Aktivitene og effektene i BLB svarer ut mange av tiltakene det ble sett behov for i What if II-rapporten

Tiltak fra What if II...	Understøttet av BLB gjennom...
<i>Styrking og utvikling av den norske redningstjenesten</i>	
NOU for utfordringene i den frivillige redningstjenesten	N/A
Utredning av behovet for en egen lov om redningstjenesten	N/A
...styrke redningstjenestens evne til å bidra til felles læring og utvikling.	Nasjonale redningsskole og regionale midler til felles øvelser og aktiviteter
Felles digitale løsninger og SAR-teknologi i redningstjenesten	Felles aksjonsstøtteverktøy med tilhørende enheter (mobiltelefoner og nettbrett), samt sporingsteknologi og sambandsutstyr i grotter
<i>Organisasjonsutvikling, vekst og tilpasning til endringer i frivillighet</i>	
Økt rammetilskudd til frivillige rednings- og beredskapsorganisasjoner	Organisasjonsspesifikke tildelinger som frigjør midler til organisasjonenes aktiviteter
Statushevede tiltak	Samtlige prosjekter har bidratt til å heve kompetanse, evne og følgelig status til de frivillige i redningstjenestens samvirke. Blant annet kan man trekke frem Felles aksjonsstøtteverktøy, som vil integrere de frivillige enda tetter med øvrige ressurser i redningstjenesten.
Avgiftsfritak og gratisprinsipp for frivillige ressurser	N/A
<i>Samvirkekompetanse og samhandling med det offentlige</i>	
Styrke FORF som felles aktør for fagutvikling, påvirkning og koordinering	Organiseringen av BLB med FORF som koordinator har bidratt til å styrke FORF som felles aktør for fagutvikling, påvirkning og koordinering gjennom øvrige prosjekter og dialog.
Styrke det offentliges forpliktelse til å ivareta frivillige ressurser	Organiseringen av BLB, med FORF som koordinator, bidrar til en samlet stemme opp mot myndighetene. En styrket FORF-administrasjon med flere ansatte har også bidratt til økt mulighet til å jobbe målrettet mot det offentlige. Av eksempler, har det store innkjøpet av nødnett-terminaler bidratt til forpliktelse av dekning på abonnementskostnader.
Kostnadsdekning av nødnett	Det store innkjøpet av nødnett-terminaler har bidratt til forpliktelse av dekning på abonnementskostnader.

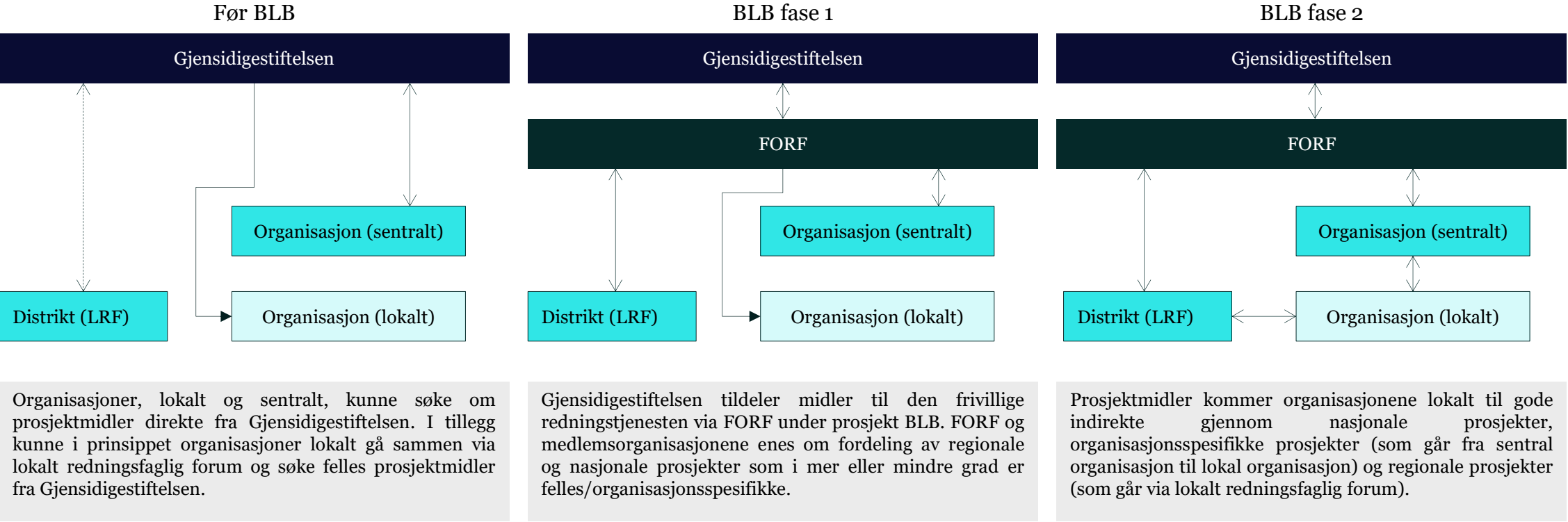
Utover effektene knyttet til færre døde og skadede, oppnås det, og kan oppnås videre, besparelser i den frivillige redningstjenesten

- Vi finner noen indikasjoner på at utveksling og gjenbruk av praksis, avtaler og organisering, herunder knyttet til innkjøp, bidrar til besparelser.
- Imidlertid finner vi størst (forventet) effekt i besparelser gjennom nasjonal redningsskole, hvor organisasjoner kan gjenbruke kursmoduler på tvers i stedet for å utvikle tilnærmet like kurs per organisasjon.
- Vi finner noen indikasjoner på stordriftsfordeler ved at de mindre medlemsorganisasjonene får tilgang til et større og mer helhetlig organisert apparat og system gjennom de større organisasjonene.

Agenda

- Om oppdraget og vår tilnærming
- Rapportstruktur og utdrag av prosjektevalueringer
- Evaluering av effektene av prosjekt BLB
- **Evaluering av BLBs organisering, struktur og videre arbeid**
- Avsluttende refleksjoner og anbefalinger

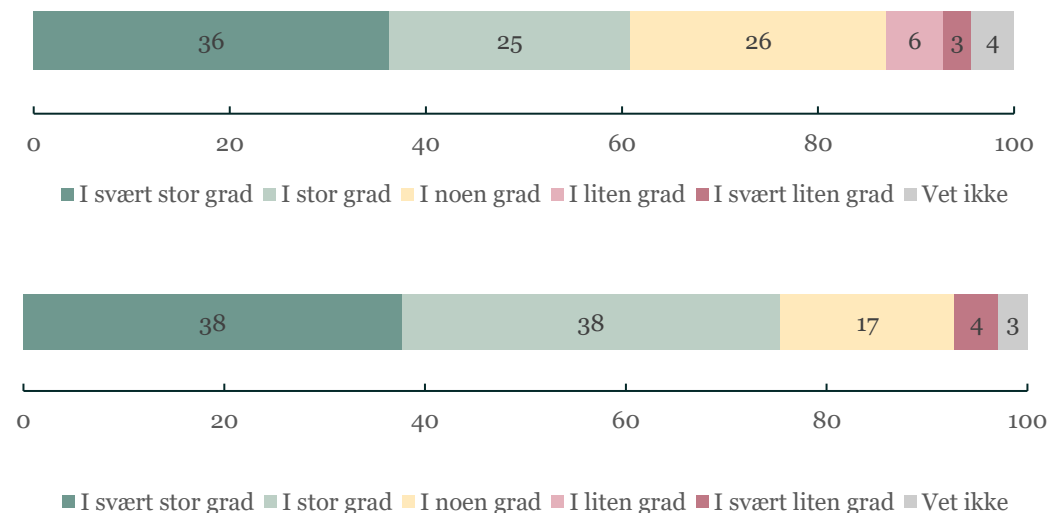
Om alternative organiseringsformer og historikk bak BLB

Midlene i BLB kommer den frivillige redningstjenesten til gode, lokalt og via nasjonale prosjekter

- Før vi evaluerer BLBs organisering og struktur i detalj, vil vi slå fast at midlene i BLB kommer medlemsorganisasjonene til gode, gjennom nasjonale prosjekter på tvers av organisasjonene, midler som går direkte til organisasjonene, og regionale tildelinger som kommer det lokale samvirket til gode.
- Dette understøttes av de identifiserte effektene av BLB (beskrevet i forrige seksjon), men også av de frivilliges vurdering av samarbeid og arbeidsdeling med FORF.

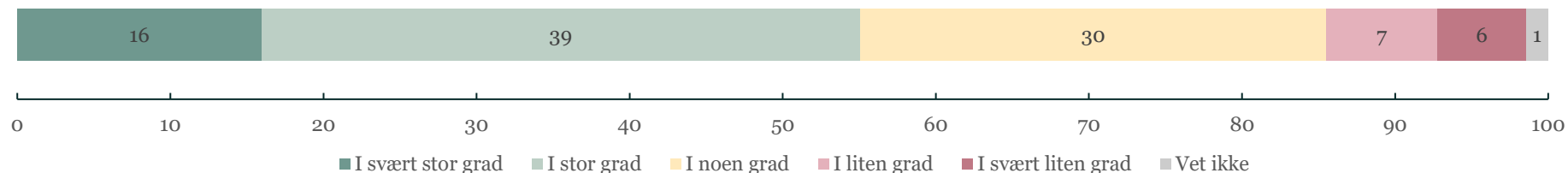
Vurdering av hvordan samarbeid (øverst) og arbeidsdeling (nederst) fungerer i BLB.

Organiseringen av BLB har imidlertid noen utfordringer med tilhørende frustrasjoner, som utarter seg på sentralt/nasjonalt nivå, lokalt nivå, og administrativt nivå

- På **sentralt/nasjonalt nivå** opplever enkelte fordelingen av prosjektmidler som urettferdig mellom de ulike medlemsorganisasjonene.
- På **lokalt nivå** observerer vi en lignende frustrasjon, i at enkelte lokallag av de større og mer profesjonelle medlemsorganisasjonene opplever å ha mistet kontroll på og tilgang til finansiering og prosjektmidler fra Gjensidigestiftelsen.
- På **administrativt nivå** trekker flere frem at det er behov for tydeligere prioritering og bedre prosjektstyring fra FORF.

I hvilken grad opplever du at FORF har klart å identifisere og møte behovene til medlemsorganisasjonene ved utdeling av prosjektmidlene?

Organiseringen rundt BLB modnes gjennom dialog og samarbeid, men det er også behov for å styrke FORF sin kompetanse og kapasitet til å koordinere samarbeidet.

- Vi har i denne evalueringen ikke grunnlag for å anbefale alternative organiseringsformer enn den som ligger til grunn.
- Vår vurdering er at det er hensiktsmessig med en felles, organisasjonsnøytral instans som koordinerer BLB som prosjekt i tett samarbeid med medlemsorganisasjonene, og at FORF naturlig har en rolle her.
- Imidlertid ser vi et behov for å styrke FORF sin kompetanse og kapasitet til å koordinere BLB i dialog med medlemsorganisasjonene. Det trekkes frem av flere et behov for tydeligere styring, prosjektledelse og rapportering fra FORF til medlemsorganisasjonene

Agenda

- Om oppdraget og vår tilnærming
- Rapportstruktur og utdrag av prosjektevalueringer
- Evaluering av effektene av prosjekt BLB
- Evaluering av BLBs organisering, struktur og videre arbeid
- **Avsluttende refleksjoner og anbefalinger**

Avsluttende refleksjoner og anbefalinger

- Vi finner ikke grunnlag for å anbefale en alternativ organisering av BLB, men styring og prioritering bør tydeliggjøres og forankres tettere i medlemsorganisasjonene.
- Fremover vil BLB i større grad fokusere på prosjekter som gir helhetlige løft og innovasjon i den frivillige redningstjenesten.
- Videre dialog og samarbeid mellom FORF og medlemsorganisasjonene om å identifisere relevante og effektfulle prosjekter forventes å bli enda viktigere i den videre utviklingen av den frivillige redningstjenesten.
- Vi anbefaler at rekkefølgen på tildeling av midler til nasjonale, regionale og organisasjonsspesifikke prosjekter tydeliggjøres og forankres sterkere i medlemsorganisasjonene.

Menon
Economics